

Citace záznamu

Vladislava Říhová, Dům čp. 146 - Moravská Třebová, Místnost u čela domu, *Renesanční a manýristické štukatéřství v Čechách a na Moravě* (online databáze), <https://stuky.upce.cz/node/552>, vyhledáno 26. 4. 2024.

Dům čp. 146 - Moravská Třebová, Místnost u čela domu

Číslo záznamu: 552

Bližší určení díla: dekorativní štuková výzdoba klenby (žebra, svorníky)

Památkově chráněno, č. úskp: 39679/6-3234

Umístění: prostor u čela domu sousedící s mázhauzem

Datace: 2. desetiletí 17. století (?)

Moravská Třebová, dům čp. 146, celkový pohled na severozápadní nároží místnosti (foto Vojtěch Krajíček).

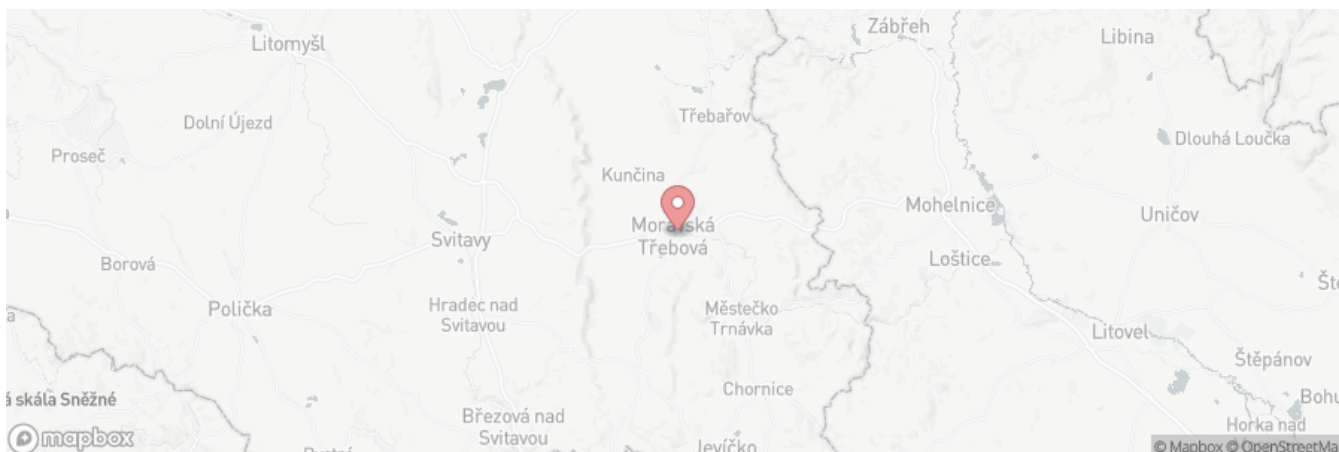
Anotace

Dům čp. 146 vznikl kolem roku 1610 na předměstí Moravské Třebové. Je vybaven manýristickým portálem s merkou majitele Thomase Holzpöcka. V pravé polovině domu se zachovaly dva prostory vybavené dekorativními žebry z tlaceného štuky ve vrcholech doplněnými svorníky s rozetami. V mázhauzu se z původní bohatší dekorace zachovaly i další plastické fragmenty. Štuky byly restaurovány v roce 2014. Současná polychromie kombinuje okrový nátěr žebér s bílým pozadím. Stav štuky a původní barevný koncept není možné bez průzkumu blíže specifikovat.

Abstract

House No. 146 was built around 1610 on the periphery of Moravská Třebová. It is decorated with a Mannerist portal with the mark of the owner Thomas Holzpöck. In the right half of the house there are two rooms with decorative ribs made of pressed stucco in the tops, supplemented with bolts with rosettes. In the hall, other plastic fragments of the original richer decoration have been preserved. The stucco was restored in 2014. The contemporary polychrome combines the ochre paint of the ribs with a white background. The condition of the stucco and the original colour concept cannot be further specified without research.

Kraj Pardubický kraj	Okres Svitavy (okres)	Obec Moravská Třebová	Katastr Moravská Třebová
Ulice, čp. / č. o. Olomoucká 146/18		GPS 49.760090596871, 16.668095653374	

Technika štuky Vytlačovaný štuk.	Materiálová skladba V rámci projektu nebyla provedena materiálová analýza ani restaurátorské sondy. Sondy byly provedeny pouze na části štuky, který byl zřejmě sejmout v průběhu restaurátorských prací a uložen v místnosti. Ze sondy je patrné, že se jedná o jednovrstvý vápenný štuk s množstvím monochromních nátěrů.	Povrchové úpravy monochromie V sondě, provedené na části vytlačovaného dekoru, volně uloženého v místnosti byly pod sekundárními nátěry nalezeny stopy okrové barevnosti, která může být autentická. Bez provedení materiálového průzkumu to však není možné potvrdit. V současnosti kontrastuje okrový vytlačovaný štuk s bílým pozadím.	Původnost Původní stav s druhotnými zásahy
--	---	--	--

Uměleckohistorický popis

Dům čp. 146 v Olomoucké ulici vznikl na počátku 17. století. Jak dokládá merka s iniciálami TH na vstupním portálu, výstavbu objektu financoval moravskotřebovský měšťan Tomáš Holzpöck. Na rozdíl od objektů v centru města, které jsou orientovány hloubkově, má tento předměstský dům šířkovou dispozici. V roce 1840 při ničivém požáru vyhořel, rodina majitele se původně ukryla v mázhausu, posléze jej kvůli kouři musela opustit a požár přečkala ve sklepě. Po požáru byl objekt náročně rekonstruován a některé původní klenby byly při této přestavbě nahrazeny. V pravé části dispozice domu se zachovaly manýristické dekorativní štukatury. Najdeme je v prostorách mázhausu a přilehlé místnosti situované u předního čela domu. Ta je vybudována na téměř čtvercovém půdorysu a je zaklenuta valenou klenbou s párem styčných výsečí. Na hranách lunet a výběhů kleneb se zachovala plastická štuková žebra s dekorem složeným ze středního pásu s vavřínovými listy a rámujičích lišt s drobným vejcovcem. Žebra se ve vrcholu protínají ve svorníku opatřeném drobnou rozetou se srdčitými okvětními lístky. Výzdoba domu souvisí s okruhem dalších podobných realizací z moravskotřebovského a sousedního zábřežského panství. Tato území vlastnil na počátku 17. století Ladislav Velen ze Žerotína, s jehož stavební skupinou můžeme vznik štukatur spojit. Podobné dekorativní systémy a shodné formy pro drobné štukové prvky (totožné lví a andílčí hlavičky atp.) byly použity v bohaté dekoraci zámku v Tatenici (1606) budovaném jako Žerotínův venkovský letohrádek, dále v jeho městské rezidenci - manýristickém předdvorí zámku v Moravské Třebové (kolem 1615, zde např. shodné rozety a pletence). Ve městě se potom podobná ale méně náročná dekorace zachovala v zadním prostoru domu čp. 46 v Bránské ulici. Další vazby najdeme v dekoracích tvrze v Nemili, která leží na sousedním zábřežském panství. Dekorativní aparát odkazuje k obdobným slezským realizacím, jméno autora nebo stavební skupiny je dosud neznámé.

Historické zásahy / opravy

Dům v roce 1840 vyhořel a byl rekonstruován. Ve druhé polovině 20. století nebyly štukatury místnosti zřejmě nijak opravovány, pouze zalíčeny. V roce 2014 byla štuková žebra zbavena vápenných líček, restaurována, doplněna a prezentována v okrovém tónu.

Literatura

Alois Czerny, Haus- und Handwerkszeichen der Stadt Mähr.-Trübau, *Mittheilungen Mährisches Gewerbemuseums*, 1892, č. 4, s. 66.
 Oliva Pechová, 1957, *Moravská Třebová*, Praha 1957, s. 32.
 Vladislava Říhová, *Dílo sochařů, kameníků a štukatérů počátku 17. století. Moravskotřebovsko*, Litomyšl 2011, s. 78-79.
 Vladislava Říhová, Měšťanský dům čp. 146, in: Jan Sedláček (ed.), *Cesta od renesance k baroku: slavné stavby Moravské Třebové*, Moravská Třebová 2012, s. 159-161.
 Vladislava Říhová, Skupina štukatur počátku 17. století na Moravskotřebovsku, in: *Moravskotřebovské vlastivědné listy* 16, 2005, s.29.
 Vladislava Říhová, Vliv grafických předloh na památky renesance v Moravské Třebové, in: *Moravskotřebovské vlastivědné listy*, 2004, s. 12.

Prameny

Archiv NPÚ - ÚOP Pardubice, Dobroslav Líbal - Ludmila Koběrská, *Moravská Třebová, stavebně historický průzkum*, SÚRPMO Praha 1978, nepag.
 Archiv NPÚ - ÚOP Pardubice, Dana Christianová - Zdeněk Šmahel - Ladislav Kryl, *Moravská Třebová, dům čp. 146, restaurování štukových kleneb*, 2014.
 Archiv FF MU Brno, Bohumil Samek, *Profánní městská architektura v Moravské Třebové* (diplomní práce), Katedra dějin umění FF MU, Brno 1956, s. 86.

Autoři záznamu

Vladislava Říhová

Datum poslední změny

26.5.2023

Fotodokumentace současného stavu

Moravská Třebová, čp. 146, celkový pohled na jihozápadní nároží místnosti (foto Vojtěch Krajíček, 2019).

Moravská Třebová, čp. 146, celkový pohled na jihovýchodní nároží místnosti (foto Vojtěch Krajíček, 2019).

Moravská Třebová, čp. 146, celkový pohled na severovýchodní nároží místnosti (foto Vojtěch Krajíček, 2019).

Moravská Třebová, čp. 146, celkový pohled na severozápadní nároží místnosti (foto Vojtěch Krajíček, 2019).

Moravská Třebová, čp. 146, detail klenby se štukovou růžicí a hřebínky s pásovým dekorem (foto Vojtěch Krajíček, 2019).

Štuková růžice a hřebínky s pásovým dekorem (foto Vojtěch Krajíček, 2019).

Moravská Třebová, čp. 146, detail štukového žebra (foto Vojtěch Krajíček, 2019).

Moravská Třebová, čp. 146, detail rekonstruované části pletencového dekoru (foto Vojtěch Krajíček, 2019).